

George ENACHE, Ion ȘIȘCANU***

**ASPECTE PRIVIND ISTORIA CULTULUI CREȘTIN DE RIT
VECHI (LIPOVENII) ÎN ROMÂNIA ÎN PERIOADA
INTERBELICĂ ȘI LA ÎNCEPUTUL REGIMULUI COMUNIST*****

**Aspects Regarding the History of the Christian Orthodox Cult of the Old Believers
(Lipovans) in Romania during the Interwar Period and at the Beginning of the
Communist Regime**

Abstract: This study offers a general perspective regarding the relations between the Romanian state and the Orthodox Cult of the Old Believers (Lipovans) in the modern period and offers a series of unique documentary contributions from the Archives of the National Council for the Study of the Securitate Archives with regards to the situation of the Lipovans in the first decade of the communist regime.

Keywords: the Orthodox Cult of the Old Believers, Lipovans, Romania, Ion Antonescu, Communism

*

Evoluția cultului creștin de rit vechi pe teritoriul românesc până la 23 august 1944

Originile cultului creștin de rit vechi se regăsesc în amplele frământări religioase care au zguduit Imperiul Rus odată cu reformele inițiate în 1654 de patriarhul Moscovei Nikon. Cei care s-au opus îndreptării unor pasaje din traducerile Bibliei și cărților de ritual au fost denumiți cu termenul generic de rascolnici, ei înșiși numindu-se *starobreadti* (păstrătorii adevăratei tradiții, vechiului rit) sau

* Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați; george.enache@ugal.ro.

** Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați; ionsiscanu@yahoo.com.

*** O variantă a studiului a fost publicată în limba rusă, fără anexă documentară: *Старообрядцы на территории Румынии в первой половине XX в.* / Дж. Енаке, И. Шишкану. - С.160-164. - Вопросы истории, N. 11, 2013.

staroveri (vechi credincioși). În spațiul est-european vechii credincioși sunt cunoscuți drept *lipoveni*, după numele lui Filip Pustoviat, sub a cărui conducere au plecat în Polonia și Prusia. Din 1690 credincioșii s-au împărțit în două ramuri: *bezpopovții*, sau cei care nu cred în preoți, și *popovții*, acei care admit rolul preotului¹.

Popovții au căutat să-și formeze o ierarhie bisericească proprie, lucru absolut necesar pentru hirotonirea preoților. Acest lucru a fost posibil abia în 1846, când popovții din Bucovina ocupată de Imperiul Habsburgic l-au convins pe mitropolitul Ambrozie, rămas fără scaun și retras la Constantinopol, să se stabilească la Fântâna Albă (Biela Krinița), în calitate de arhipăstor al credincioșilor vechi. Prin hirotoniile de episcopi făcute de Ambrozie s-a creat noua ierarhie a cultului creștin de rit vechi, autoritățile austriece recunoscând prin decret noua mitropolie de la Fântâna Albă.

Staroverii care nu l-au recunoscut pe Ambrozie, dar acceptau rolul preotului au continuat să primească în comunitate preoți fugari de la Biserica Ortodoxă oficială, după o prealabilă miruire. Aceștia sunt cunoscuți sub numele de beglopopovți. Inițial, mitropolitul de Fântâna Albă pretindea că deținea autoritate asupra tuturor credincioșilor de rit vechi. În urma opoziției puternice făcute de Rusia, mitropolia din Bucovina își va limita autoritatea asupra credincioșilor de rit vechi din afara imperiului țarilor².

În Principatele Române, primii lipoveni se stabilesc în Moldova, în regiunile Vaslui și Roman, venind dinspre Rutenia. Printr-un hrisov domnesc datat 9 ianuarie 1805, principele fanariot Alexandru Moruzi a încercat să reglementeze situația bisericească a lipovenilor stabiliți pe teritoriul Moldovei. Acestora li se garanta libertatea religioasă, cu condiția de a nu face propagandă³. După 1805, timp de aproape un secol și jumătate, nici un alt act oficial al autorităților române legat de reglementarea statutului cultelor religioase nu va face vreo referire la lipoveni, statutul acestora fiind practic de tolerați, chiar dacă numărul acestora va crește semnificativ, prin revenirea teritoriului raialei Brăila la Muntenia (1829), revenirea sudului Basarabiei în componența Moldovei (ulterior România, 1856-1878) și reintegrarea Dobrogei (1878), toate aceste teritorii având o populație lipovenească mult mai numeroasă în raport cu restul teritoriului Vechiului Regat. La această stare de lucruri a contribuit, pe parcursul secolului al XIX-lea, izolarea autoimpusă a membrilor comunităților de lipoveni și chestiunile legate de jurisdicția asupra lipovenilor din România. Lipovenii de pe teritoriul românesc au preferat să asculte

¹ Vasile Ispir, *Sectologie. Partea a II-a, Istoricul sectelor*, 1937, pp.311-313.

² Arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (ACNSAS), fond Documentar, dosar 7353, f. 16.

³ Vasile Ispir, *Sectologie. Partea a II-a, Istoricul sectelor*, 1937, pp.314-315.

de mitropolia de Fântâna Albă și nu de ierarhii din Rusia, fapt care, evident, stârnea nemulțumiri din partea autorităților țariste. Din acest motiv, autoritățile române au preferat să evite reglementarea formală a statutului bisericii lipovenești care, *de facto*, era organizată în două episcopii dependente de mitropolia de la Fântâna Albă: o episcopie pentru lipovenii din Dobrogea, cu sediul la mănăstirea Uspenia din comuna Slava Rusă, județul Tulcea, recunoscută încă din anul 1851 de către autoritățile otomane, și o eparhie (mai mult un exarhat), cu sediul fie la Vaslui fie la Brăila, pentru credincioșii lipoveni din zona Moldovei și a Dunării de Jos⁴.

După formarea României Mari (1918) numărul credincioșilor lipoveni crește, prin adăugarea viețuitorilor din Bucovina și Basarabia. Mitropolia de la Fântâna Albă, considerată centrul mondial al credincioșilor lipoveni, era acum pe teritoriul României, iar celor două episcopii, de Slava și Vaslui-Brăila, li se adăugau alte două episcopii de pe teritoriul Basarabiei, anume eparhia de Ismail și eparhia de Chișinău. Dacă în timpul stăpânirii țariste lipovenii din Basarabia oscilau între autoritatea mitropolitului de Fântâna Albă și ierarhia din Rusia, după 1918 toți credincioșii lipoveni din România Mare intră sub autoritatea mitropolitului de la Fântâna Albă.

Conform recensământului general organizat în anul 1930, numărul credincioșilor lipoveni din România era de 57.288. Aceștia erau concentrați în Dobrogea (2,2 % din populația provinciei), Moldova (0,1 %), Basarabia (1,1 %) și Bucovina (0,4 %) ⁵ [4; XXV-XXVI]. În ceea ce privește sudul Basarabiei, numărul cel mai mare de credincioși se afla în județul Ismail, unde existau localități locuite compact de către lipoveni, precum Vâlcov, Broasca, Muravleanca, Lărgeanca, Necrasovca Nouă. Conform „Enciclopediei României”, redactată în perioada 1938-1943, în județul Ismail se aflau 13 lăcașuri de închinare ale credincioșilor de rit vechi⁶.

Din punct de vedere al conducerii bisericești, rangul de mitropolit de Fântâna Albă a fost ocupat, în perioada 1918-1944, de către următorii ierarhi: IPS Macarie (1906-1921), IPS Nicodim (1 octombrie 1924-15 octombrie 1926), IPS Pafnutie (9 iulie 1929-26 martie 1939), IPS Siluan (1939-5 ianuarie 1941), IPS Inochentie (25 aprilie 1941-29 ianuarie 1942), IPS Tihon (12 aprilie 1942-1968)⁷.

⁴ <http://www.psse.ro/istoria>, Internet, accesat la 22.04.2012.

⁵ Institutul Central de Statistică, *Recensământul General al populației României din 29 decembrie 1930*, publicat de dr. Sabin Mănuilă, vol. II: *Neam, limbă maternă, religie*, București, 1938, pp. XXV-XXVI.

⁶ <http://romaniainterbelica.memoria.ro/judete/ismail/index.html>, Internet, accesat la 22.04.2012.

⁷ <http://www.psse.ro/istoria>, Internet, accesat la 22.04.2012.

În perioada interbelică, statutul Cultului creștin de rit vechi a rămas cel de „tolerat”, în pofida faptului că au existat încercări repetate de oficializare. Cauzele acestei situații sunt multiple. Pe de-o parte, a existat la început o lipsă de preocupare a credincioșilor lipoveni pentru organizarea sistematică a vieții bisericești și oficializarea acesteia printr-un statut. Acest lucru s-a petrecut la presiunile autorităților române, preocupate să impună tuturor cultelor religioase o organizare unitară și raporturi clare între aceste culte și stat, pe baza unui statut. Mai apoi, reținerea a venit din partea autorităților române, motivul principal fiind refuzul categoric al lipovenilor de a adopta calendarul gregorian în locul celui iulian.

Din anul 1923, Biserica Ortodoxă Română, laolaltă cu alte biserici ortodoxe, trecuseră la calendarul „îndreptat”. Acest lucru a produs frământări în rândul unei părți a populației de la sate și apariția unei biserici „stiliste”⁸. Autoritățile sovietice, deși atee, au încercat, prin agenți infiltrați pe teritoriul României, să stimuleze aceste nemulțumiri, fapt care a intrat în atenția autorităților române⁹. Lipovenii au păstrat calendarul iulian nu datorită agenților de peste Nistru, ci caracterului lor profund tradiționalist, însă a existat o oarecare suspiciune, dată fiind originea etnică rusă a credincioșilor. Suspiciunea a fost nefondată, deoarece lipovenii s-au dovedit în marea lor majoritate cetățeni loiali României și anticomuniști convinși, însă confuzia care se făcea în opinia publică între „credincioși de rit vechi” și „stiliști” a îndemnat autoritățile să amâne recunoașterea oficială a cultului lipovenesc, deoarece acest lucru ar fi însemnat pentru stiliști o recunoaștere a calendarului iulian.

Cronologic, în perioada 17-18 mai 1925 s-a ținut la Brăila un congres care a ales o comisie spre a face demersurile necesare obținerii recunoașterii Cultului creștin de rit vechi. Ministerul Cultelor a respins cererile reprezentanților credincioșilor lipoveni, pe motivul că acest cult nu avea un statut de organizare și funcționare.

Pentru întocmirea acestui statut, s-a ținut la sediul mitropoliei din Fântâna Albă, la 4 mai 1936, un mare sobor al clerului și credincioșilor. Soborul a delegat o comisie cu întocmirea statutului, care a fost înaintat ministerului la 26 noiembrie 1938. Nerezolvându-se nici de această dată cererea cultului, mitropolitul Pafnutie a înaintat la 8 februarie 1939 un nou memoriu Ministerului Cultelor și Artelor¹⁰.

După ultimatumurile sovietice din iunie 1940, când România a fost forțată să cedeze URSS Basarabia și nordul Bucovinei, reședința de la Fântâna Albă a fost ocupată de către armatele sovietice. În condițiile politicii ateiste a regimului sovietic, mitropolitul Siluan, grav bolnav, se refugiază la Brăila, care, din 21 iulie 1940, este

⁸ Radu Petre Mureșan, *Stilismul în România*, Editura Agnos, București, 2012, pp.57-76.

⁹ *Ibidem*, pp.98-113.

¹⁰ ACNSAS, fond Documentar, dosar 7353, f. 19.

proclamată drept noua reședință a mitropoliei, denumită în continuare de „Fântâna Albă”.

Urmașul lui, IPS Inochentie, nu era cetățean român. Din acest motiv, în condițiile pregătirii războiului antisovietic, autoritățile române i-au stabilit domiciliu obligatoriu la Iași. După recucerirea nordului Bucovinei, IPS Inochentie a cerut să revină la Fântâna Albă, însă catedrala fusese devastată de sovietici. Afectat sufletește de un bombardament aerian desfășurat de sovietici asupra Iașului, mitropolitului i se permite să se retragă la Piscu, lângă Brăila, unde exista o importantă biserică lipovenească și unde-și află obștescul sfârșit¹¹.

Urmașul său, Tihon Cacealchin, era fiu de pescari din sudul Basarabiei și avea cetățenia română. În condițiile înaintării spre est a trupelor germano-române, el reia conducerea lipovenilor din Basarabia și nordul Bucovinei, urmând a purta de grijă și de vechii credincioși din Transnistria, intrată sub administrație militară românească¹².

Politica religioasă a mareșalului Ion Antonescu, conducătorul României în anii războiului, a fost una extrem de clară: cultele nu trebuiau să pună în pericol siguranța statului sub nici o formă, ci trebuiau să ajute statul în opera de construcție socială. În opinia lui, existau două categorii de culte: cele oficiale, care aveau o relație clar stabilită cu statul și „sectele”, prin care se înțelegeau grupări religioase „dezorganizate”, periculoase din acest motiv pentru ordinea socială, care trebuiau interzise. Acest lucru a și fost făcut prin legea nr. 927/1942.

În aceste condiții, lipovenii trebuiau să iasă într-un fel din starea de tolerat. Conform documentelor, autoritățile române au fost de acord să recunoască pe lipovenii popovți cu condițiunea adoptării și respectării stilului legal (gregorian). În ceea ce privește bezpopovții, aceștia urmau să fie desființați, fiind considerați „sectă”. O eventuală recunoaștere a bespopovților era condiționată de existența unor preoți, fie în legătură cu ierarhia bisericească a lipovenilor popovți, fie prin mijlocirea unuia din ierarhii ortodocși români, care le-ar fi putut pune la îndemână preoți cunoscători ai limbii liturgice slavone. De asemenea, li se cerea să recunoască stilul oficial¹³.

Condițiile puse de autorități în ceea ce privește în ce privește adoptarea stilului nou au provocat mari frământări în rândul clerului și al tuturor credincioșilor de rit vechi. Clerul a refuzat să officieze slujbele religioase după stilul oficial, ținând bisericile închise în zilele de sărbători oficiale (Crăciun, Anul Nou, Bobotează, etc.).

¹¹ *Ibidem*, f. 21.

¹² *Ibidem*, f. 22.

¹³ *Ibidem*, f. 22.

Mitropolitul Tihon, opunându-se măsurilor luate cu privire la respectarea stilului oficial, a fost internat la 16 decembrie 1942 la mănăstirea Tismana. De asemenea, Ministerul de Interne a dat ordin Inspectoratului General al Jandarmeriei să supravegheze pe preoții acestui cult și, dacă se va constata că lucrează împotriva stilului oficial, să fie semnalati în vederea internării lor în lagăr. Ordinul de internare a preoților ce nu se supuneau stilului oficial a fost dat de mareșalul Antonescu, prin următoarea rezoluție: „Ministerul să urmărească. Dacă vor trece la fapte, vor fi arestați și trimiși în lagăr și mitropolitul și episcopul și preoții agitatori. Să se respecte stilul legal. Cine nu-l respectă va fi internat”¹⁴.

Mitropolitul Tihon a fost totuși eliberat, în urma raportului făcut de mitropolitul Visarion Puiu, șeful Misiunii Ortodoxe Române în Transnistria, hotărârea respectivă comunicându-se Ministerului Cultelor la data de 8 aprilie 1943¹⁵. După eliberarea acestuia, s-a căutat să fie determinat a ține un congres, pentru ca clerul lipovenesc să primească stilul oficial. Acest congres a avut loc în zilele de 7-8 august 1943 la Iași. La congres a participat și clerul lipovean din Transnistria.

La acest congres au participat aproximativ 200 de persoane, dintre care 50% au fost preoți lipoveni iar restul mireni, aparținând acestui cult. Cu acest prilej, mitropolitul Tihon a trimis Ministerului Cultelor o telegramă în numele congresului, cu următorul conținut: „În numele Congresului Bisericii Ortodoxe de rit vechi, întrunit la Iași, vă aduc cea mai sinceră recunoștință pentru bunăvoința arătată, prin autorizarea congresului”¹⁶.

Mitropolitul, afirmă surse din epocă, deși oficial dădea impresia că se conformează dorințelor guvernului, pe ascuns a luat atitudine contra preoților care s-au arătat dispuși să accepte noul stil, dojenindu-i. Din actele oficiale ale congresului mai rezultă că mitropolitul Tihon ar fi fost sfătuit de avocatul bucureștean Codin Cernăianu, cunoscut pentru implicarea în treburile bisericești, să ceară protecția papei. Conducerea Ministerului Cultelor, fiind sesizată de acest lucru, a comunicat președinției că papa nu poate avea căderea să intervină pentru creștinii care nu-i aparțin, lipovenii fiind în structura lor intimă ortodocși, nu catolici¹⁷.

¹⁴ *Ibidem*, f. 23.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*.

Politica statului român față de cultul creștin de rit vechi după 23 august 1944

După rectificările teritoriale de la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, aria cultului creștin de rit vechi în România s-a redus la următoarele județe: Brăila, Suceava, Rădăuți, Baia, Botoșani, Iași, Vaslui, Neamț, Covurlui, Tutova și Tulcea. Recensământul confesional din 1947 înregistra un număr de 30.512 de credincioși de rit vechi în România. Dintre aceștia, conform rapoartelor întocmite de liderii comunității lipovenești, 27.318 erau popovți, restul de aproximativ 4.000 considerându-se bespopovți sau beglopopovți¹⁸.

După 23 august 1944, sediul mitropoliei de la Fântâna Albă (aflată în Bucovina de Nord cedată URSS) a fost mutat definitiv la Brăila. Profitând de noile realități politice, mitropolitul Tihon s-a adresat Ministerului Cultelor cerând recunoașterea cultului creștin de rit vechi. Prin adresa nr. 34481/1945 i s-a răspuns că „până la clarificarea raportului Bisericii Creștine Ortodoxe de Rit Vechi din România față de biserica din URSS și până la modificarea Legii Cultelor, se menține situația anterioară anului 1940”¹⁹. Acest lucru însemna că autoritățile române se așteptau sovieticii să intervină în ceea ce privește lipovenii, dat fiind originea etnică rusească. În cele din urmă, ținând cont de faptul că ierarhii cultului creștin de rit vechi din URSS nu și-au manifestat intenția de a prelua sub control pe lipovenii din România, și lăsând la o parte pretenția trecerii la stilul nou, autoritățile române au recunoscut Cultul creștin de rit vechi prin Legea nr. 728, publicată în Monitorul Oficial nr. 212 din 13 septembrie 1946, statutul fiind publicat în Monitorul Oficial nr. 107 din 13 mai 1947. După adoptarea Decretului nr. 177 din 4 august 1948 pentru regimul general al cultelor religioase a fost elaborat un nou statut, aplicat numai de popovți, aprobat prin Decretul nr. 637 al Prezidiului Marii Adunări Naționale al RPR din data de 1 iunie 1949²⁰. Bespopovții, care au respins unele prevederi ale statutului, nu au solicitat ministerului să fie recunoscuți ca un cult aparte.

Conform noului statut, cultul avea o singură eparhie cu sediul la Brăila, Tihon păstrându-și titlul de mitropolit. Acesta urma să fie ajutat de doi vicari arhieriei, fără jurisdicție canonică, potrivit art. 10 din statut. Alte structuri de conducere erau Consiliul eparhial, Adunarea eparhială, Soborul mic și Soborul mare. În 1950 Cultul creștin de rit vechi avea 43 parohii și 4 mănăstiri, 42 de preoți, 5 diaconi și 39 de cântăreți. Conform statutului, situația materială a deservenților cultului urma să fie asigurată de parohii²¹. Cu toate acestea, Securitatea remarca

¹⁸ *Ibidem*, f. 10.

¹⁹ *Ibidem*, f. 24.

²⁰ *Legea și statutele cultelor religioase din Republica Populară Română*, ed. a II-a, București, 1949, p. 415.

²¹ *Ibidem*, pp. 417-435.

dependența preoților lipoveni de salariul dat de stat, dată fiind sărăcia în care se zbăteau numeroase parohii. Acest salariu s-a constituit adesea într-un mijloc de control și șantaj din partea autorităților comuniste.

Ca și în cazul celorlalte culte religioase din România comunistă, Securitatea a întreprins o supraveghere generală a cultului creștin de rit vechi, care consta în cunoașterea aprofundată a numărului de comunități, lăcașuri de cult, credincioși și slujitori, a resurselor materiale avute la dispoziție, a modului de organizare și funcționare a instituțiilor cultului respectiv. Dincolo de această evidență generală, Securitatea căuta să izoleze aspectele particulare care puteau genera un pericol la adresa „ordinii socialiste”. În cazul lipovenilor, dat fiind numărul redus al comunității, investigațiile Securității erau aparent mai ușoare, numărul persoanelor vizate în mod direct fiind mic. Interesa în primul rând organele de conducere, în frunte cu mitropolitul. Documentele fostei Securități arată că mitropolitul Tihon „beneficia” de dosar de urmărire, fiind primul vizat, dat fiind rolul său important în cadrul bisericii²². În atenție erau preoții, alături de membrii soborului și adunării eparhiale, interesul Securității concentrându-se pe identificarea poziției politice a fiecăruia și, în mod egal, pe găsirea unor persoane dezirabile regimului pentru a deveni mitropoliți sau episcopi. Însă numărul mic al celor urmăriți nu a constituit un avantaj pentru ofițerii Securității, care în rapoartele lor se plâng adesea de caracterul închis al comunităților lipovenești, din rândurile cărora era extrem de greu să se recruteze informatori. Spiritul profund tradiționalist al lipovenilor, atitudinea refractară față de ceea ce se considera în general „civilizație” făcea extrem de dificilă misiunea Securității, care, printre altele, trebuia să vegheze la dezvoltarea spiritului „progresist” în cuprinsul societății românești. Subliniind „misticismul” sau „habotnicismul” comunităților creștinilor de rit vechi, organele Securității arătau în același timp că absența spiritului prozelitist și relativa izolare pe care o manifestă lipovenii fac acest cult mai puțin periculos pentru stat decât comunitățile neoprotestante, de exemplu²³.

Misiunile trasate ofițerilor de Securitate în ceea ce privește comunitatea lipovenilor s-au conturat pornind evident de la direcțiile de interes arătate. Astfel, s-a căutat combaterea „habotnicismului” credincioșilor, prin diverse măsuri, de la promovarea educației laice până la utilizarea episcopilor și preoților pentru îndepărtarea a ce era considerat „obscurantism”. Cum bezpopovții erau considerați mai înapoiți și mai „mistici” decât popovții, Securitatea a căutat să-i oblige pe bezpopovți să intre în rândurile popovților, unde se considera că o să fie controlați

²² *Ibidem*, f. 4.

²³ *Ibidem*, f. 1-3, 10-15, 24-28, 66-69.

mai ușor. De asemenea, o altă misiune importantă era supravegherea relațiilor internaționale ale ierarhilor din România, mai ales în condițiile în care mitropolitului de la Brăila i se cereau hirotonii de preoți și episcopi din Statele Unite și Canada²⁴.

Supravegherea exercitată asupra cultului lipovenesc de Securitatea română s-a încadrat în planul general de atașare a cultelor la politica de inginerie socială a statului comunist, acțiunile represive neavând niciodată, chiar și în anii național-comunismului ceaușist, un fundament etnic.

Anexa documentară

1.

Raport al Serviciului de Securitate Brăila, din 29 octombrie 1948, cu privire la situația cultului lipovenesc de pe raza județului Brăila

Serviciul Județean de Securitate Brăila
Nr. 1/8141

29 octombrie 1948

Către

Direcțiunea Regională de Securitate Galați

La ordinul dvs. nr. 13/26437 din 25 octombrie 1948, cu privire la studiul bisericii lipovenești, avem onoarea a vă raporta următoarele:

1. În raza serviciului nostru există patru biserici lipovenești și anume: una în orași și trei în comuna Piscu, jud. Brăila.

Biserica lipovenească din oraș este situată pe strada Teodor Apostol nr. 8, în spatele bisericii armenesti, care se află vis-a-vis de biserica romano catolică.

Din cele 180 de familii lipovenești numărând în total 420 de membri aflați în raza serviciului (în oraș și în cartierul Vadul Olaneriei, biserica este frecventată în zilele de Duminică sau în zilele de sărbătoare de cca. 20 de persoane, în mare majoritate femei, bărbații venind foarte rar la biserică și atunci în număr mic.

Slujbele religioase se țin duminica și de sărbători, în zilele de lucru biserica fiind închisă.

Ca stare materială sunt săraci, afară de câțiva care sunt negustori (băcani), restul fiind muncitori, pescari și căruțași.

Biserica nu posedă niciun fel de avere, fiind întreținută din donațiile enoriașilor și vânzarea lumânărilor.

²⁴ *Ibidem*, f. 5,8, 27-29.

Starea de spirit în rândul populației lipovenești în legătură cu noua lege a cultelor este pasivă, arătând indiferență și lipsă de preocupare în acest sens.

Sunt pasivi și foarte indiferenți de frământările politice, în mică parte se poate observa un atașament față de regim prin faptul că nu se mai duce o ură de rasă în contra lor, ca sub vechiul regim.

În luna ianuarie 1948, după plecarea mai multor familii în URSS din satul lipovenesc Carcaliu – Tilcea, au început înscrieri din parte lor pentru a pleca în URSS, în special din rândurile pescarilor, bazați pe criteriul că în URSS meseria de pescar a rămas înapoiată, prin faptul că majoritatea copiilor au fost trimiși la școli și uzine, neglijându-se această meserie.

Nu s-au constatat manifestări ostile regimului și nu iau parte la întruniri cu caracter politic.

Biserica are un singur preot, anume Chiril Ivanov, cu domiciliul..., și care nu este salariat, având ca venit după înmormântări și slujbe religioase. Se ocupă nu negoțul de stupi de albine, fiind proprietarul unui mare număr de stupi.

2. Biserica Intrarea Maicii Domnului, în comuna Piscu, Jud. Brăila, pe strada Vasile Lupu nr. 64 și biserica Sf. Nicolae din aceeași stradă, nr. 71.

Din cele 250 de familii numărând în total 550 membri, bisericile sunt frecventate de câte un număr de 6—70 persoane fiecare, în mare parte femei și copii.

Ca stare materială, sunt săraci, ocupându-se cu săpatul pământului, pescuitul și diferite munci manuale în port.

Bisericile sunt îngrijite de câte doi epitropi și în afară de locuințele preoților nu au niciun fel de avere, fondul pentru îngrijire lor consta din donațiile enoriașilor și vânzarea lumânărilor.

Slujbele religioase se țin în fiecare duminică și sărbătorile se țin în stil vechi (stilist).

Nu se amestecă în frământările politice și nu iau parte la adunări sau manifestări politice.

Starea de spirit în legătură cu noua lege a cultelor îi lasă indiferenți și lipsiți de această preocupare.

Datorită faptului că nu se mai duce campanie rasială contra lor se observă într-o oarecare măsură atașament față de regim.

S-au înscris din această comună cca 120 persoane pentru emigrare în URSS și încă din luna iulie 1948 manifesta dorința oarecum lăaturalnică de a mai pleca.

Dorința de emigrare au manifestat-o după plecarea lipovenilor din satul Carcaliu, însă datorită unor svonuri că în URSS nu vor fi lăsați să pescuiască, singura meserie pe care o cunosc, ci vor fi întrebuințați la alte munci, i-a făcut să-și manifeste dorința de a nu mai pleca.

La biserica Intrarea Maicii Domnului slujbele religioase le oficiază parohul Macarie Ivanov, iar la biserica Sf. Nicolae preotul Ioan Timofei.

3. Tot în comuna Piscu - Brăila mai există o biserică a unei secte lipovenești numite „Barabulnica”, adică a celor nebotezați, care au aceeași credință ca ceilalți lipoveni, însă într-un cult ceva mai exagerat.

Sunt în această sectă un număr de 147 credincioși dintre care în procent de 17% chiaburi, restul fiind pescari și muncitori.

Biserica este așezată în strada Vasile Lupu nr. 84 și se numește Sf. Pocrov.

Este frecventată la slujbele religioase care se țin în fiecare duminică și sărbătoare pe stil vechi de un număr de cca. 50-60 persoane, în mare majoritate femei și copii, doar un procent de 8-10% bărbați.

Biserica nu are nici un fel de avere, fiind îngrijită din donațiile enoriașilor.

Nu iau parte la nicio manifestare politică, arătând indiferență în ceea ce privește noua lege a cultelor.

Slujbele religioase sunt officiate de dascălul Haralambie Andreiev, care are și atribuțiuni de preot.

Alte localități cu biserici din raza serviciului nostru nu sunt.

Totodată înaintăm și fișele personale ale preoților de mai sus.

Căpitan,

Răceu Dumitru

Plutonier Major Șef

Moroianu Leonida

ACNSAS, fond Documentar Galați, dosar D4052, vol. 1, f. 617

2.

Raport al Securității din 12 aprilie 1949 în care se prezintă situația numerică a credincioșilor și răspândirea lăcașurilor de cult lipovenești înainte de adoptarea noului statut de organizare al Cultului creștin de rit vechi. Distribuția lăcașelor de cult este urmărită pe județele interbelice, desființate după Legea reformei administrative din 6 septembrie 1950

[...] Cultul lipovenesc ortodox din RPR se prezintă în felul următor. Este format din 27.197 credincioși, 38 de biserici, 4 mănăstiri, un mitropolit, 46 de preoți, 101 călugări și 51 călugărițe.

Scopul urmărit de acest cult la noi în țară este religios, pentru păstrarea și respectarea calendarului iulian, iar slujbele religioase se oficiază în limba slavonă.

Raza de activitate a acestui cult la noi în țară este în următoarele județe: Brăila, Suceava, Rădăuți, Baia, Botoșani, Iași, Vaslui, Neamț, Covurlui, Tutova și Tulcea.

Credincioșii acestui cult se compun în majoritate din oameni fără situație materială, în majoritatea pescari și foarte puțini muncitori în port, căruțași sau grădinari.

Întreținerea bisericilor, mănăstirilor și a preoților se face de către credincioșii acestui cult, fără a primi alte venituri sau ajutoare.

În orașul Galați există o „caderă” lipovenească situată pe str. Vultur nr. 8, care este frecventată de cca. 80 credincioși, iar ca preot funcționează numitul Ion Vetrov.

În județul Brăila există patru biserici lipovenești, una în oraș, iar celelalte trei în comuna Pisc. Din cele 180 de familii lipovenești numărând 420 de indivizi, numai 30 de persoane frecventează biserica și aceasta duminică, în zilele de lucru biserica fiind închisă. Această biserică se află situată în Brăila pe Strada Teodor nr. 8. Biserica nu posedă nici un fel de avere și are ca preot pe numitul Chirilă Ivanov, care se mai ocupă cu negoțul de stupi de albine.

Credincioșii sunt pasivi și indiferenți față de frământările politice, iar în mică parte se observă un atașament față de regim pentru faptul că nu mai există ura de rasă contra lor cum era în vechiul regim, de asemenea sunt pasivi și indiferenți față de noua lege a cultelor, iar în urma plecării câtorva familii în URSS se observă o tendință de emigrare bazat pe criteriul că în URSS meseria de pescar le-ar renta mai bine.

Tot în comuna Pisc este și a treia biserică numită „Barabulnica”, adică a celor nebotezați care au aceeași credință însă sunt mai exagerați. Biserica este frecventată de 50-60 persoane, de asemeni este întreținută de donațiile enoriașilor care nu iau parte la nici o manifestare politică arătând și indiferență față de legea cultelor. Slujbele acestei biserici le oficiază dascălul Haralambie Andreev.

În județul Tutova este o biserică lipovenească în comuna Plopana.

În județul Baia există un număr de patru biserici lipovenești după cum urmează: în comuna Uidești, satul Manolea, cu un număr de 1600 de credincioși, condusă de preotul Gavril Adrian. Aceasta este cea mai veche biserică lipovenească din România. Biserici lipovenești se mai află în comuna Lespezi, comuna Stolniceni Prăjescu, satul Todirești, comuna Hărmălești. De asemenea, mai sunt două mănăstiri în satul Manolea.

În județul Botoșani avem o biserică la Botoșani.

În județul Rădăuți sunt trei biserici în Climăuți, două lipovenești stiliste și una rusească.

În județul Suceava, se află o biserică în comuna Lipoveni.

În județul Iași avem biserici în orașul Iași (o biserică), două în Târgu Frumos și una în comuna Focuri.

În județul Vaslui avem o biserică în orașul Vaslui și una la Dobrovăț.

În județul Neamț există o biserică la Piatra Neamț.

În județul Roman avem o biserică în reședința de județ.

În județul Constanța, majoritatea lipovenilor se află în comuna Ghindărești (1850 credincioși).

În județul Tulcea există 16.707 credincioși, pescari și vânători, care în majoritatea săptămânii sunt plecați, cu puține legături cu biserica.

Împărțirea parohiilor în județul Tulcea este următoarea:

Tulcea: două biserici

Mahmudia: două biserici

Sarichioi: două biserici

Jurilovca: o biserică

Slava Rusă: două biserici, la care se adaugă mănăstirea Uspenia, reședința mitropolitului

Slava Cercheză: două biserici

Sulina: o biserică

Perislava: o biserică

Sfitosca: o biserică

Mila23: o biserică

Chilia Veche: o biserică

Caracalin: o biserică

În sfârșit, în județul Ialomița, în comuna Bordușani există o biserică lipovenească [...]

ACNSAS, fond Documentar, dosar 7353, f. 10-15

3.

Raport din 11 decembrie 1950 al Serviciului Județean de Securitate Brăila, cu privire la convocarea, la sediul Mitropoliei lipovenești, a Sinodului

Serviciul Județean de Securitate Brăila

13/1934

11 decembrie 1950

Către
Direcțiunea Regională de Securitate Galați

Raportăm că în ziua de 14 decembrie 1950, la sediul Mitropoliei lipovenești din Brăila, urmează să se țină sinodul cultului lipovenesc, care sinod va avea următoarea ordine de zi:

1. Alegerea unui episcop vicar.
2. Înființarea unei școli (seminar).
3. Rezolvarea chestiunilor dogmatice și canonice referitor la slujba religioasă.
4. Despre situația mănăstirilor.
5. Rezolvarea plângerilor aduse de delegați.
6. Comunicarea și aplicarea ordinelor Ministerului Cultelor, Direcția Contabilității.
7. Judecata asupra clericilor.
8. Privire generală asupra statutului.
9. Diverse.

De noi va fi urmărită informativ desfășurarea acestui congres, urmând a vă raporta de urmare.

Maior de Securitate
Răceu Dumitru
Lt. Maj. De Securitate
Radu Costică

ACNSAS, fond Documentar Galați, dosar D4052, vol. 1, f. 362.

4.

Raport al Securității din 1951 referitor la structura organizatorică a Cultului creștin de rit vechi de după adoptarea noului Statut din 1949, analiza raporturilor dintre popovți și bespopovți, pericolul potențial pentru securitatea statului pe care l-ar reprezenta bespopovții, precum și măsurile adoptate de Securitate privind urmărirea și controlul comunității bespopovților

[...] Cultul creștin de rit vechi a fost recunoscut prin legea nr. 728, publicată în Monitorul Oficial nr. 212 din 13 septembrie 1946, iar statutul acestui cult a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 107 din 13 mai 1947.

Actualul statut, pus în concordanță cu Legea pentru regimul general al cultelor religioase din 1948, a fost aprobat prin Decretul prezidium-ului Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române la data de 1 iunie 1949.

În ce privește bespopovții, menționăm că aceștia nu au solicitat Ministerului să fie recunoscuți ca un cult aparte.

Structura organizatorică. Înainte de actualul statut, Cultul creștin de rit vechi avea cinci eparhii și anume: Mitropolia, cu sediul la Fântâna Albă, în frunte cu mitropolitul Tihon, Episcopia Slava Rusă, condusă de Savatie, Episcopia de Vaslui, în fruntea căreia se găsea Sofronie și două episcopii în Republica Moldovenească.

După statutul în vigoare, cultul are o singură eparhie cu sediul la Brăila, Str. Teodor Apostol nr. 8, îngăduindu-se actualului conducător să-și păstreze titlul de mitropolit.

Mitropolitul Tihon este ajutat de doi vicari arhieriei, fără jurisdicție canonică, potrivit art. 10 din statut. Episcopii vicari sunt Ieronim Makarov, ales la 3 mai 1950 și Vasile Ivanov, ales la 14 decembrie 1950. La mănăstirea Uspenia, comuna Slava Rusă, trăiește episcopul Grigorie Savatie, care este în același timp și conducătorul mănăstirii.

Cultul are 43 parohii și patru mănăstiri, dintre care două de bărbați și două de femei.

Din bugetul ministerului sunt retribuite 25 de persoane (patru din administrația centrală a cultului și 21 de preoți).

Bespopovții nu au organizație propriu zisă, comunitățile lor fiind conduse de un dascăl (bătrân). Nu au organizație centrală iar comunitățile sunt independente unele de altele.

Date statistice. După date statistice rusești din 1897, creștinii de rit vechi ar număra 2.205.000 credincioși (1.775.000 în Rusia europeană și 430.000 în cea asiatică); după datele statistice de la 1 ianuarie 1909, numărul lor ar fi fost 2.817.000 (2.214.000 în Rusia europeană și 603.000 în cea asiatică). După evaluări neoficiale, ei ar număra peste 10.000.000 (6 mil popovți și 4 mil bespopovți). Numărul creștinilor de rit vechi aflați în afara Rusiei era evaluat la 120.000 după *Istoria Bisericească Universală* a lui Eusebie Popovici.

După recensământul confesional din 1947, numărul credincioșilor de rit vechi în țara noastră ar fi de 30.512.

Potrivit datelor ce le avem (15 mai 1950), bespopovții din țara noastră sunt grupați mai ales în localitățile Tulcea, Piscu, Slava Rusă, Sarichioi, Mahmudia și Slava Cercheză, numărând circa 1.525 familii. Ținând seama, pe de o parte, că recensământul confesional din 1947 nu face nici o distincție între popovți și bespopovți, ci indică numărul total al lipovenilor la 30.512 suflete, iar pe de altă parte, că popovții au comunicat ministerului în repetate rânduri că numărul lor este de 27.318 credincioși, rezultă că numărul bespopovților s-ar putea evalua la circa 3-

4.000 suflete. Menționăm că în acest număr sunt cuprinși și beglopopovții, adică cei care primesc pe preoții ce s-au lepădat de niconism. Ei se găsesc în localitățile specificate mai sus și reprezintă cam 50% din numărul total al bespopovților.

Raporturile dintre popovți și bespopovți. Ceea ce caracterizează pe popovți și bespopovți este atitudinea lor tradiționalistă față de formele și riturile vechi bisericești, pe care atât unii cât și alții le pretind a le fi moștenit de la înaintașii lor. Pentru aceste considerente, ambele ramuri se consideră a fi păstrătoare ale adevăratei credințe, din care cauză se găsesc în dușmănie. Astfel, conducătorul creștinilor de rit vechi, mitropolitul Tihon, a înaintat Ministerului Cultelor o adresă prin care face cunoscut că în cadrul bisericii sale activează o sectă care răspândește următoarele calomnii împotriva aceluși cult:

- a. Elaborarea unui statut al cultului și aprobarea sa de către Prezidiul Marii Adunări Naționale a adus cu sine schimbarea canoanelor și adoptarea stilului nou.
- b. Introducerea registrelor și a scriptelor legale în administrarea bisericii constituie o dovadă că biserica respectivă s-a vândut regimului.

De asemenea, a semnalat faptul că autoritățile locale, interpretând greșit ordinul nr. 9842/1949 al Ministerului de Interne prin care se dispunea dizolvarea bisericii lipovenești din comuna Piscu, Județul Brăila, au dispus sigilarea locuinței și cancelariei mitropolitului Tihon.

Cercetându-se afirmațiile mitropolitului Tihon, s-a constatat că cei vizați erau bespopovții, iar învinuirile acestora erau lipsite de temei.

Situația bespopovților în prezent. Bespopovții, așa cum s-a arătat, nu au cerut să fie recunoscuți și nici nu au înaintat Ministerului Cultelor statutul lor de organizare și funcționare, potrivit legilor. Aceasta, pentru faptul că ei nu au o conducere superioară centrală.

În fruntea comunităților este dascălul care, în administrarea economiei, este ajutat de un epitrop. Dascălul este ales din cei mai credincioși bătrâni, cunoscători ai ritualului și cu bună reputație morală.

Bespopovții sunt azi în descreștere. În ultimii ani, numai în comuna Piscu, de lângă Brăila, au trecut la popovți 40 de familii. Tineretul în special se încadrează în cealaltă ramură (a popovților) mai puțin bigotă și habotnică. Sunt totuși fanatici și foarte atașați de biserica pe care o frecventează în număr mare. Se arată foarte zeloși în îndeplinirea datoriilor religioase. De aceea și susțin cu dăruire, adeseori importante, biserica și pe dascăli.

În sânul bespopovților s-a desemnat un curent favorabil primirii unor preoți hirotoniți în URSS. În această privință menționăm că aceștia sunt cunoscuți sub denumirea de „beglopopovți”. Deși acum aceștia se găsesc în situația bespopovților (fără preoți), totuși ei se deosebesc de bespopovți, prin faptul că beglopopovții susțin că preoția celor ce s-au lepădat de niconism este validă și declară că dacă le vin preoți beglopopovți din URSS, ei îi primesc bucuroși. Ei spun că în URSS, pentru credincioșii beglopopovți, sunt episcopi la Moscova și la Rostov.

În țara noastră, beglopopovții au biserici foarte frumoase la Tulcea și la Sarichioi, unde până în 1914 veneau și slujeau la ele preoții beglopopovți din Rusia. Astfel a venit la Tulcea și satele din jur preotul Vasile Tarev din Nijni Novgorod și preotul Filip de la Rostov. Veneau o dată sau de două ori pe an, stăteau două, trei luni, cercetau bisericile beglopopovțe și pe credincioși, oficiau liturghii, botezuri, înmormântări (chiar și pentru cei morți mai înainte), apoi plecau. Ca o mărturie a acestor fapte, este mormântul preotului Alexandru, venit din Rusia, mort și înmormântat în curtea bisericii beglopopovțe din Tulcea, în anul 1884. Această situație ar fi durat până în anul 1937.

Unul din cei mai bătrâni dascăli beglopopovți este Calinic Vidinei, de 71 de ani, la biserica beglopopovtă din Tulcea. El este întreținut din daniile credincioșilor.

Concluzii

1. Din punct de vedere al doctrinei, între ramura popovților și a bespopovților nu există diferențe esențiale. Singura deosebire mai importantă este aceea că popovții au ierarhie, în timp ce bespopovții refuză să aibă, pe considerentul că de la patriarhul Nikon încoace nu mai există adevărata preoție.
2. Pe teren, după datele ce le avem, unele autorități locale nu fac deosebire între cele două ramuri și nici credincioșii acestora nu scot în evidență deosebirile ce există între ele. Neînțelegeri ar exista numai între conducătorii comunităților respective.
3. Bespopovții par a fi mai bigoți și habotnici decât popovții, ramură recunoscută oficial.
4. Din punct de vedere organizatoric, starea lor se prezintă haotic, întrucât nu au o conducere centrală și nici un statut care să reglementeze situația lor legală.
5. Popovții consideră pe bespopovți ca o sectă din sânul cultului, care ar face greutăți conducerii cultului.
6. Se constată că în rândurile bespopovților s-a desemnat o ramură cu tendința de a primi preoți din URSS, ce s-au lepădat de niconism (beglopopovții). Aceștia sunt mai puțin fanatici.

7. Se observă o descreștere a numărului bespopovților, în special la tineret.
8. Date statistice precise cu privire la numărul credincioșilor bespopovți, la personalul de conducere al comunităților (dascălul, epitropul), la răspândirea lor geografică, ne lipsesc, iar cele aduse de pe teren de organele noastre, sunt incomplete.
9. Nu avem date asupra situației economice a comunităților de bespopovți (pământ, imobile, case de rugăciuni, biserici, etc.).
10. Nu avem date cu privire la viața religioasă a comunităților, cum se face instruirea credincioșilor, a dascărilor și epitropilor, dacă între aceste comunități există legături, care sunt raporturile cu celelalte culte, etc.
11. Din rapoartele ministerului rezultă că autoritățile îi consideră cetățeni pașnici și conștiincioși, foarte cinștiți și muncitori (buni săpători, pescari, lucrători în fabrici, evidențiați, distinși sau chiar decorați). Ocupă diferite funcții ca: deputați în sfaturile populare, asesori, etc. Mulți din ei au cerut repatrierea în URSS.
12. Se constată că între fracțiunile de rit vechi: popovți, bespopovți și beglopopovți există adversități pe considerente pur formale (rituri).
13. Mișcarea bespopovților și beglopopovților poate fi considerată ca o problemă internă a cultului creștin de rit vechi, cum ar fi de pildă și cea stilistă în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, de proporții mult mai reduse.

Propuneri:

1. Pentru a se proceda la reglementarea situației bespopovților, potrivit art. 13 din Legea pentru regimul general al cultelor religioase din 1948, care stabilește că orice cult religios, pentru a se organiza și funcționa, va trebui să fie recunoscut prin decret al prezidiului Marii Adunări Naționale, dat la propunerea guvernului, în urma recomandării Ministerului Cultelor, este necesar să ni se înainteze un statut din care să se poată vedea sistemul de organizare și funcționare a bespopovților.
2. Cum potrivit datelor ce le avem, aceștia nu au o organizare superioară centrală, propunem ca organele noastre de control să strângă de pe teren date cu privire la:
 - a. Comunitățile bespopovților și conducătorii lor (nominal).
 - b. Numărul credincioșilor.
 - c. Normele după care se conduc și dacă au statute pe comunități.
 - d. Dacă între diferitele comunități există legături, de ce natură sunt aceste legături și dacă dacă s-ar putea organiza o administrație centrală, așa cum prevede legea cultelor.

- e. Ce curente și frământări există în sânul credincioșilor, pentru a se putea vedea dacă în mod treptat bespopovții s-ar putea contopi cu ramura oficială, adică aceea a popovților.
 - f. Care este situația economică a bespopovților și sistemul de retribuire a deservenților lor.
 - g. Orice alte date ce se constată pe teren și care ar putea servi la cunoașterea reală a situației și deci la rezolvarea acestei probleme.
3. Pentru culegerea acestor date să fie însărcinați atât împuterniciții Ministerului Cultelor din regiunile respective, precum și unii tovarăși inspectori din administrația centrală în care scop li se va face instructajul necesar.

ACNSAS, fond Documentar, dosar 7353, f. 16-28

5.

Tabel cuprinzând membrii Consiliului Eparhial al Mitropoliei Bisericii Creștine de Rit Vechi (1951)

1. Tihon Cacialchin mitropolit
2. Ieronim Macarov, episcop vicar
3. Ioan Timofeev, preot
4. Macarie Ivanov, preot
5. Chirilă Ivanov, preot
6. Feodot Ștefan, preot
7. Ioan Costalov, mirean
8. Filip Pandlele, mirean
9. Adrian Zlatarov, mirean

ACNSAS, fond Documentar, dosar 7353, f. 44.

6.

Membrii Adunării Eparhiale a Mitropoliei Bisericii Creștine de Rit Vechi (1951)

1. Ioan Timofeev, preot
2. Martinian Ștefan, preot
3. Feodot Ștefan, preot
4. Ivanov Chirilă
5. Marchel Iacob

6. Cerevatrov Teodor
7. Sisoï Gheorghe
8. Istratie Ivanov
9. Ioan Costalov, mirean
10. Ivan Terente
11. Adrian Zlatarov
12. Eftimie Grigore
13. Vartolomei Romanov
14. Larion Petrov
15. Achil Zacusai
16. Feodor Cudreațov

ACNSAS, fond Documentar, dosar 7353, f. 45

7.

Membrii Soborului Mic al Mitropoliei Bisericii Creștine de Rit Vechi (1951)

1. Tihon Cacialchin, mitropolit
2. Ieronim Macarov, episcop vicar
3. Vladimir Ivanov, episcop vicar
4. Chirilă Ivanov, preot
5. Ioan Timofeev, preot
6. Ivan Terente
7. Adrian Zlatarov

ACNSAS, fond Documentar, dosar 7353, f. 46

8.

Membrii Soborului Mare al Mitropoliei Bisericii Creștine de Rit Vechi (1951)

1. Tihon Cacialchin, mitropolit
2. Ieronim Macarov, episcop vicar
3. Vladimir Ivanov, episcop vicar
4. Ioan Timofeev, 1949
5. Marchel Iacob

6. Cerevatov Teodor
7. Feodot Ștefan
8. Martinian Ștefan
9. Chiril Sagici
10. Istratie Ivanov
11. Alexei Averianov
12. Filip Bacicov
13. Efimie Pavel

Notă: Restul de 10 mireni sunt delegați de către membrii parohiilor, în momentul când li se comunică data ședinței Sfântului Sobor mare și atunci ei aleg și numesc delegat la sobor.

ACNSAS, fond Documentar, dosar 7353, f. 47

9.

Raport al Securității din 1952 referitor la regimul juridic al Cultului creștin de rit vechi, situația economică, sursele de venit ale Cultului creștin de rit vechi, atitudinea politică a clerului și atitudinea mitropolitului Tihon și a colaboratorilor săi

[...]

1. **Număr credincioși:** 30.512
2. **Regim juridic:** cultul este organizat și funcționează potrivit statutului, redactat în concordanță cu Legea Cultelor din 4 august 1948 și aprobat de Prezidiul Marii Adunări Naționale cu Decretul nr. 637 din 1 iunie 1949.
3. **Situația economică a cultului este următoarea:**
 - a. **Avere imobilă:**
 - Terenuri arabile: 146 ha în valoare de 2.786.379 lei
 - Fânețe, islazuri: 13 ha în valoare de 297.900 lei
 - Vii, livezi, grădini: 2 ha în valoare de lei 80.291 lei
 - Păduri: 25 ha în valoare de lei 816.325 lei
 - b. **Venituri proprii în 1951**
 - Contribuția parohiilor: 150.000 lei
 - Din pangar: 300.000 lei
 - Excedent: 6.200 lei

Bugetele parohiilor: 2.000.000 lei

c. Salarii de la stat: 1.670.540 lei

4. **Cum se întrețin:** cea mai importantă sursă de venit a cultului o formează salariile de la stat. La aceasta se adaugă contribuțiile credincioșilor. În statutul cultului se prevede că episcopul este retribuit din mijloacele eparhiei, care este datoare să-i pună la dispoziție un local și o retribuție corespunzătoare situației sale (art. 12). În ce privește întreținerea preoților, diaconilor și cântăreților, parohia asigură situația materială a acestora. Consiliul parohial fixează retribuțiunea respectivă la adunarea generală (art. 59), iar episcopul bisericii plătește această retribuțiune cui i se cuvine (art. 78, lit. b). Acesta, în asistența unuia sau doi membri din consiliul parohial, este dator ca, după terminarea slujbei bisericești, să socotească și să treacă într-un registru special venitul și cheltuielile (art. 79)
5. **Numărul deservenților:** personalul deservent al cultului este în număr de 86 și se repartizează astfel:

Preoți	Bugetari	Nebudgetari	Totali
Preoți	17	25	42
Diaconi	1	4	5
Cântăreți	3	36	39

Pe lângă acești deservenți, biserica lipovenească are 139 călugări și călugărițe, grupați în patru mănăstiri: două de călugări (Slava Rusă din raionul Istria, regiunea Constanța și Manolea, comuna Uidești, raionul Fălticeni, regiunea Suceava).

6. **Atitudinea politică a cultului:** în general, atât clerul cât și credincioșii au o atitudine leală față de regimul nostru de democrație populară. Unii credincioși s-au repatriat în URSS în anii 1945-1947, iar alții s-au încadrat în Comitetul Democrat al Populației Ruse și Ucrainene din Republica Populară Română.
7. **Caracterizarea mitropolitului Tihon și a colaboratorilor săi:**
- a. Mitropolitul Tihon a fost pescar în sudul Basarabiei. Atât în trecut, cât și în prezent, el ține legătura cu creștinii lipoveni din străinătate (Franța, Canada), care în majoritate sunt proveniți dintre rușii albi. Aceștia îl pomenesc la slujbe și-i trimit scrisori, iar uneori și bani prin banca Republicii Populare Române. În anul 1950, aceștia i-au trimis o sumă de bani, invitându-l să meargă în Canada, spre a hirotoni preoți. În activitatea sa, mitropolitul este foarte mult influențat de preotul Chiril Ivanov, slujitor la catedrala episcopală din Brăila. Acesta este

cunoscut ca având o atitudine potrivnică URSS. Cuvântul său este hotărâtor în toate chestiunile. El conduce de fapt Biserica lipovenească.

- b. Ieronim Macarov este vicar arhiereu, bătrân, în vârstă de 74 ani, fără studii. Se ocupă mai mult cu vizitele canonice în parohii. Cu ocazia acestor vizite oficiază diverse slujbe religioase, îndeosebi la hramuri, iar uneori și în casele credincioșilor. Nu are priză în fața acestora.
- c. Vladimir este al doilea vicar arhiereu, sfințit recent ca arhiereu la Mănăstirea Slava Rusă. A fost în Tulcea, purtând ca mirean numele de Vasile Ivanov. A fost verificat de organele Ministerului Cultelor și recomandat de autoritățile locale. Corespunde funcțiunii în care a fost încadrat.
- d. Vasile Petru este diacon la catedrala episcopală. A fost verificat de organele Ministerului Cultelor și recomandat de autoritățile locale
- e. Ivanov Iacob este referent șef la cancelaria episcopiei. El este nepotul preotului Chiril Ivanov menționat mai sus.

ACNSAS, fond Documentar, dosar 7353, f. 62-65

10.

Raport al Securității din 1952 care cuprinde o analiză a atitudinii politice a mitropolitului Tihon Cacealchin și al colaboratorilor săi, precum și măsurile propuse de organele de represiune în ceea ce-l privește pe mitropolit și preoții Cultului creștin de rit vechi

[...] După 23 august 1944, acest cult, care în trecut nu a fost recunoscut, s-a străduit să reglementeze situația sa. În sânul acestui cult există unele frământări, întrucât pe lângă ramura oficială a popovților, există și unele fracțiuni cum ar fi bespopovții și beglopopovții, pe care popovții îi consideră și consideră secte. Divergențele dintre aceste fracțiuni sunt fără importanță.

Mitropolitul Tihon Cacealkin și cei din jurul său sunt în general oameni fără studii superioare, foarte formalști și tradiționaliști. S-a căutat ca și acest cult să inițieze pentru deservenții săi cursuri de îndrumare, întrucât s-a constatat că aceștia nu sunt orientați în problemele de actualitate. Acest curs nu a fost organizat din lipsă de elemente pregătite pentru ținerea unor asemenea cursuri.

Mitropolitul Tihon nu a dat circulări în vederea sprijinirii luptei pentru pace și susținerea campaniilor agricole, deși el personal face parte din Comitetul Permanent pentru Apărarea Păcii din Republica Populară Română. A aderat însă,

printr-o scrisoare, la Apelul Consiliului Mondial al Păcii, în vederea încheierii unui pact al Păcii între cele cinci mari puteri.

Abia recent, episcopia și-a format un mic birou administrativ la centrul eparhial.

O influență puternică asupra mitropolitului Tihon și chiar asupra soborului acestui cult este exercitată de preotul Ivanov Chiril din Brăila, care în timpul războiului a avut o atitudine antisovietică.

În afară de URSS și țara noastră nu mai există episcopi ai cultului creștin de rit vechi. Unele comunități din străinătate, cum ar fi cele din SUA, Canada și Bulgaria, recunosc drept șef al lor pe mitropolitul Tihon și îl invită să le facă vizite canonice. Mitropolitul întreține corespondență cu aceste comunități și a primit în trecut subvenții de la ele, dar neînsemnate.

Concluzii

Din cele expuse reies următoarele:

1. Conducerea cultului are o atitudine pasivă față de transformările din țara noastră.
2. Conducerea și deservenții cultului se compun din elemente formaliste și ritualiste, care prin activitatea lor întrețin în rândul credincioșilor o atmosferă de misticism retrograd.

De aici rezultă următoarele sarcini pentru Ministerul Cultelor pe 1952:

1. Antrenarea acestui cult în lupta pentru pace și sprijinirea campaniilor agricole.
2. Îndrumarea cultului să inițieze cursuri de îndrumare pentru deservenții săi.
3. Reglementarea recrutării cadrelor clericale, care provin în prezent din cântăreți bisericești.
4. Reglementarea recrutării cântăreților bisericești, mai ales că la fracțiunile acestui cult, aceștia au un rol important (ei conduc chiar comunitățile).
5. Ministerul să cunoască corespondența pe care o întreține mitropolitul Tihon Cacealkin cu celelalte comunități creștine de rit vechi de peste hotare.
6. Urmărirea manifestărilor fracțiunilor existente în acest cult.
7. Studiarea bazei economice a acestui cult.

11.

Raport din 1952 al Direcției Regionale de Securitate Galați cu privire la situația cultului lipovenesc

Date ce caracterizează problema cultului lipovenesc

Cultul Creștin Ortodox de rit vechi Lipovenesc. Originea lui

Până în anul 1658 în Rusia pravoslavnică se tipăriseră și se reeditaseră un însemnat număr de cărți bisericești, după originalele din limba greacă.

Cu timpul se reeditaseră și se introduseră o serie de răstălmăciri noi, care nu fură găsite în originalele din limba greacă. Aceasta era natural, întrucât prin evoluție trebuia să se schimbe și conținutul lor.

Evoluția aceasta determină pe patriarhul Rusiei Nikon să treacă la revizuirea cărților bisericești și a ritualului, în care scop convocă la Moscova un Sinod sub președinția țarului Alexei Mihailovici. La Sinod luară parte 10 arhieri, 11 stareți și 13 protoierei care hotărâră transformarea cărților religioase prin tipărirea unei ediții noi și revăzute a tuturor cărților și ritualurilor.

Hotărârea aceasta nu a fost luată în unanimitate, căci de la vot se abținură episcopul Pavel de Colomna cu trei stareți și 2 protoierei. În felul acesta s-a produs ruptura în biserica rusă, ultimii fiind urmați de un mare număr de credincioși și clerici conservatori în rituale.

Ierarhia superioară a bisericii în frunte cu țarismul a încercat prin diferite metode să-i convingă să revină la vechea credință, considerându-i rătăciți, fapt care nu le-a reușit. Astfel s-a trecut la măsuri de constrângere împotriva lor. Cei care nu înțelegeau să se supună legiurilor civile și bisericii fuseseră siliți să fugă, unii în Siberia, alții pe țărmurile Mării Albe iar alții în Polonia, Moldova și Turcia.

Din Moldova s-au extins apoi în Muntenia și Dobrogea. Aceștia aparțineau uneia din numeroasele secte desbinate din vechii credincioși „starovierți” sau vechii rituali „starovbierdti” care iarăși la rândul lor se divizează în popovți, adică credincioși cu popi și bespopovți, fără popi.

Rascolnicii ruși care s-au refugiat în Țările Românești se conduceau după prescripțiile unui stareț călugărit la mănăstirea Pomar din guvernania Oloneț – Rusia,

anume Filip Pustoviat care, nereușind să se realeagă stareț al mănăstirii, trecu în rândurile răscolnicilor și deveni conducătorul lor duhovnicesc.

După acest Filip, adepții săi s-au numit filipovți sau filipoveni, care cu timpul s-a transformat în denumirea mai simplă lipoveni.

Analizând din punct de vedere politic situația acestor secte, constatăm că în Rusia din acea vreme, răscolnicii starovierți sau starobredți erau urmăriți nu numai din considerațiuni religioase, ci și din motive politice.

Astfel, credincioșii starovierți, în marea lor majoritate țărani săraci sau robi pe marile latifundii ale moșierilor ruși, asupriți și exploatați până la sânge împreună cu familiile lor, luau parte la agitații și conspirații de mase, precum și la vestitele răscoale țărănești din timpul țarinei Ecaterina a II-a, răscoale în fruntea cărora se găsea Emilian Pugaciov și care au fost înăbușite în sângele țăranilor care nu reușiseră să scape prin fugă.

În felul acesta, ei se împrăștiară în Moldova, Muntenia și Dobrogea, unde înființară sate cu o populație compactă lipovenească, iar cu timpul foarte mulți se stabiliră în târgurile acestor regiuni.

Astfel, în Moldova lipovenii sunt menționați la Iași în 1740, la Manolea în raionul Baia la 1750 iar mai târziu în satele Lespezi, Bălășești și Brătești tot din raionul Baia. Pe la 1784 se așezară și la Fântâna Albă în Bucovina unde avea să devină un centru al sectei pentru Moldova din acea vreme. În Muntenia lipovenii se așezară în jurul orașului Brăila

Așezări vechi lipovenești se găseau și în Dobrogea turcească.

Aici lipovenii erau împărțiți în două mari grupuri și anume: răscolnicii de rând, fugiți din Rusia din cauza persecuțiilor religioase și a răscoalelor țărănești și cazacii care prin timpul împărătesei Ecaterina a II-a se retrăseseră prin lupte de la Don și Nipru sub hatmanul Ignat Necrasov și care fură colonizați de turci în Dobrogea.

Lipovenii răscolnici alcătuiau satele Tatarîța, lângă, Silistra și Piatra, lângă Măcin. Lipovenii necrasoviți numiți și Ignat Cazaci se așezară în regiunea dintre Tulcea și Babadag, alcătuiind satele: Sarichioi, pe țărmul lacului Razelm, Jurilovca și Slava pe râulețul cu același nume ce se varsă în balta Golovița. Astăzi găsim de asemeni în aproape toată Dobrogea lipoveni.

Din punct de vedere social lipovenii din Dobrogea se ocupă în marea lor majoritate cu pescuitul, meserie în care sunt măestrii neîntrețuți. În regiunile Moldovei și Munteniei, în afară de pescuit sunt și săpători de pământ renumiți. Foarte mulți din acești săpători sunt exemplu pentru ceilalți muncitori de pe canalul Dunăre- Marea Neagră unde s-au angrenat din plin.

Cu timpul, din rândurile lor s-a ridicat o pătură subțire de comercianți și exploatare de cherhanale pescărești, precum și apicultori.

Cu tot mitul împăciuitoare al religiei, exploatarea, ca și lupta de clasă s-au dezvoltat în rândurile populației lipovenești, până în zilele noastre, când muncitorimea, alături de ceilalți muncitori din țara noastră a știut să se scuture de exploatare și de exploatare.

Din punct de vedere juridic, statul român a acordat cultului lipovenesc drepturi cu adevărat legale abia după evenimentele de la 23 august 1944. La data de 1 iunie 1949, Prezidiul Marii Adunări Naționale al R.P.R. aprobă statutele depuse de cultul creștin de rit vechi, cunoscut în formă populară de lipoveni.

În orașul Galați există în prezent circa 70 de familii lipovenești. Ei frecventează biserica din Str. Vultur nr. 8, care a fost construită prin anul 1892. Astăzi biserica este deservită de preotul Ioan Vetrov, originar din Orhei – URSS. Parohia Galați posedă două imobile situate unul pe str. Vultur în curtea bisericii și altul pe strada Grădina Veche. Acestea aduc un venit din chirii de circa 300 lei lunar. Bătrânul preot Vetrov Ioan, fost protoiereu, fără a avea o cultură generală, a fost ridicat din popor. El participă la conferințele pentru pace organizate de Comitetul local.

Avutul parohiei este administrat de un consiliu, având în frunte un comitet de conducere format din președinte, vice președinte, casier și administrator.

În raza raionului Tulcea cultul lipovenesc este mult mai răspândit, iar în orașul Tulcea se află sediul episcopiei care are ca titular pe episcopul Ieronim Macarov, vicarul mitropoliei și președintele consiliului eparhial Tulcea.

Credincioșii sunt așezați în mase compacte astfel:

Orașul Tulcea, două biserici, una are circa 750 credincioși, alta circa 1500. Deservesc pr. Ivanov Macarie și Cerevatov Fedea.

Comuna Mahmudia, o biserică, circa 450 credincioși deserviți de preotul Iacoblev Calinic.

Comuna Sarichiori, o biserică, circa 1200 credincioși, cu preoți Simion Antonov, Bacicov Filip.

Comuna Sulina, o biserică, circa 480 credincioși, pr. Melentiev I.

Comuna Periprava, o biserică, circa 625 credincioși, preoții Uzum Ștefan și Ștefan Șerbov.

Comuna Sfistofca, o biserică, circa 870 credincioși, pr. Efim Sipahin

Comuna Mila 23, o biserică, circa 540 credincioși, pr. Timofei Vorobiov.

Comuna Chilia Veche, o biserică, circa 400 credincioși, pr. Iacob Brăileanu.

Majoritatea credincioșilor din acest raion se ocupă cu pescuitul. În raza raionului Măcin există credincioși lipoveni în comuna Carcaliu, deserviți de preoții Fedot Ștefan și Aghei Silvestru, precum și diacolul Pteru Emanoil.

Credincioșii din comuna Carcaliu, Măcin sunt de asemeni în marea lor majoritate pescari, vânători, meseriași și săpători de pământ. De asemeni există în această comună și o serie de comercianți și chiaburi din rândul credincioșilor lipoveni.

Conducerea pe țară a cultului se află încă la Brăila.

În acest oraș, pe strada Dr. Thenea la nr. 7, este sediul mitropoliei și își are reședința mitropolitul Tihon Cacealchin.

În orașul Brăila există un număr de credincioși, însă majoritatea sunt grupați în comuna suburbană Piscu din imediata apropiere a orașului, totalizând circa 5000 de suflete. Biserica din oraș este deservită de preotul Chiril Ivanov, iar cele două biserici din comuna Piscu de preoții Ivanov Macarie, care are un fiu într-o muncă de răspundere politică, și de preotul Ioan Timofeev.

Mitropolia constituie un important obiectiv pentru Securitate.

Din acțiunea informativă desfășurată pe lângă mitropolie, a reieșit că el întreține legături prin corespondență cu o serie de elemente clericale și laice din diferitele continente ale globului, dar mai ales din SUA și Australia. Cu toate măsurile tehnice și acțiunea desfășurată în jurul acestui fapt, nu au reieșit acțiuni dubioase, majoritatea corespondențelor având un caracter cultural sau de organizare.

Cu toată aparenta armonie din cadrul cultului lipovenesc, există totuși destule fricțiuni între clericii și unii membrii de consilii parohiale. De asemeni o parte din elementele clericale au un trecut dubios pe care încearcă să și-l ascundă în spatele unei atitudini retrase sau supuse, cum este cazul preotului Chiril Ivanov din Brăila, care, între anii 1940-1942 a fost în Uniunea Sovietică. Despre acestea există informații în curs de verificare, că a făcut spionaj împotriva Uniunii Sovietice, fapt pentru care ar fi fost condamnat la moarte de autoritățile sovietice.

Susnumitul este unchiul inf. „Magnet” din problema lipovenească din Brăila și singurul informator calificat care, din cauza rudeniei, nu a fost solicitat în această problemă. El urmează a fi utilizat într-o formă pentru clarificarea acestei probleme.

Nu este exclus însă ca și ceilalți preoți chiaburi din regiunea noastră să ducă activitate ostilă regimului. Realitatea este că din punct de vedere informativ nu s-a reușit efectuarea unei pătrunderi mai adânci în acest mediu.

Așa cum am arătat mai sus, din cultul Ortodox de rit vechi s-a desprins o ramură ca urmare a divergențelor de păreri canonice.

Această ramură nu admite preoții, sub motiv că preoții nu sunt cu nimic mai presus decât credincioșii de rând. De aici și numele de bezpopovți, adică fără popi.

Ei se conduc de un comitet în frunte cu un dascăl care îndeplinește funcțiunile unui preot.

În țara noastră există bespopovți în regiunile Galați și Constanța și anume în raioanele Brăila și Tulcea, astfel:

În comuna Piscu, raionul Brăila, sunt 113 familii care au și o biserică, condusă de un comitet de epitropi în frunte cu Chirilov Teodor, muncitor la U.M. Progresul, membru PMR și asesor popular.

Slujbele religioase sunt oficiate de dascălul Andreiev Haralambie.

În orașul Tulcea există 120 de familii de credincioși și o biserică deservită de dascălul Calinic Vidinei, considerat în rândurile credincioșilor ca un element cu multe cunoștințe.

De asemeni, în comuna Mahmudia, raionul Tulcea, circ 80 de familii și două biserici deservite de dascălii Ivanov Efime și Agapon Erofei.

În comuna Sarichioi sunt circa 540 familii și au o singură biserică.

Credincioșii bespopovți mai sunt și în comunele Slava Cercheză (210 familii) și Slava Rusă (18 familii), ambele în regiunea Constanța.

Din punct de vedere juridic ei sunt considerați ca o sectă tolerată de stat. Ei nu au despus statute spre aprobare la Ministerul Cultelor pentru a-și legaliza activitatea și a deveni un cult. De altfel, interesele politico-sociale dictează o unificare a popovților. În acest sens s-au făcut tatonări din partea popovților fără rezultate pozitive.

Între credincioșii popovți și bespopovți există deseori conflicte. La ședința Sinodului cultului lipovenesc, ținută în 14 decembrie 1950 la Brăila, preotul Filip Bacicov se plânge de parohia Sarichioi, unde afirmă că există o organizație de bespopovți care duc propagandă ostilă cultului și instigă credincioșii lipoveni, spunând că ei au făcut mai bine că nu au legături cu statul, considerându-se pe deplin liberi, fiind absolviți de controlul financiar intern.

Sinodul hotărăște să se intervină la Ministerul Cultelor pentru a se face modificarea articolului 4 din Statut și a se lua măsuri împotriva bespopovților. Natural că această intervenție nu este în concordanță cu legea cultelor.

Și în rândul bespopovților din Piscu-Brăila, a existat un conflict în cursul anului 1950, când mitropolia a reușit să determine autoritățile locale să treacă la închiderea bisericii bespopovte, fapt care era în contradicție cu Constituția țării din 1948.

A intervenit o anchetă a Min. Cultelor, care a aplanat conflictul, tolerând mai departe activitatea bespopovților.

Trebuie să menționăm că conducerea bespopovtă este exercitată de elemente muncitorești. Aceștia stau însă sub influența chiaburilor, care îi împing înainte. Așa

a fost cazul lui Chirilov Teodor din Brăila, muncitor, care, în timpul cât a fost sigilată biserica bespopovtă, a fost determinat să umble pe la toate autoritățile din Brăila și Capitală cu diferite jalbe și memorii.

În general, depistarea elementelor chiabure și dușmănoase, atât din rândul cultului creștin de rit vechi, cât și al bespopovților a fost neglijată de raioanele Brăila și Tulcea, cărora, deși li s-a făcut rețea de către biroul nostru, nu au utilizat rețeaua, neglijând totalmente problema.

Așa cum s-a văzut mai sus, în aceste probleme există cazuri importante ce privesc Securitatea și cărora în cursul anului 1953 va trebui să li se acorde o atenție deosebită.

25 decembrie 1952

Lt.maj. de Securitate

Copel Isidor

ACNSAS, fond Documentar Galați, dosar D4052, vol. 2, f. 3-9

12.

Hotărârea pentru deschiderea dosarului de problemă a cultului lipovenesc pe regiunea Galați, 23 martie 1954

Ministerul Afacerilor Interne

Regiunea Galați

23 martie 1954

Hotărâre pentru deschiderea dosarului de problemă a cultului lipovenesc pe regiunea Galați

În cadrul regiunii Galați, respectiv raioanele Tulcea, Măcin, Brăila și orașul Galați, în afară de celelalte culte există și Cultul Creștin Ortodox de rit vechi Lipovenesc în fruntea căruia se află ca conducător numitul Tihon Kacealkin, mitropolit cu sediul la Brăila.

Aceste elemente ce compun cultul lipovenesc sunt țărani săraci și robi fugiți din Rusia țaristă în anul 1750 în urma unor schimbări de religie în cadrul cultului efectuată de fostul patriarh al Rusiei țariste Tihon, în căldășie cu fostul țar, Alexei Mihailovici, cu scopul de a subjuga și mai mult poporul sub masca misticismului.

În urma acestor măsuri luate de cei mai sus o parte din populația Rusiei ce compune acest cult Lipovenesc, nefiind de acord cu măsurile luate, au fugit din țară instalându-se în țări ca Polonia, turcia și România.

În România, majoritatea acestei populații s-a instalat în Moldova și Muntenia, respectiv orașele Brăila, Tulcea, Măcin și Galați, unde se află și în prezent.

Din punct de vedere social elementele ce aparțin cultului lipovenesc se ocupă majoritatea din ei cu pescuitul, meserie în care sunt meșteri neîntrecuți iar o parte din ei se ocupă și cu săpatul pământului.

Cu timpul din rândurile acestora s-au ridicat o pătură subțire de comercianți și exploratori de cherhanale de pește precum și apicultori care, folosindu-se de masca misticismului caută să țină sub exploatare această populație lipovenească.

Cu tot misticismul cultivat de acești exploatare, spiritul luptei de clasă s-a dezvoltat în rândul populației lipovenești, când muncitorimea lipovenească, alături de ceilalți muncitori din țara noastră au știut să se scuture de exploatare și de exploatare.

Din punct de vedere juridic statul român a acordat cultului lipovenesc drepturi cu adevărat egale.

La data de 1 iunie 1949, prezidiul Marii Adunări Naționale a aprobat statutele Cultului Creștin de rit vechi Lipovenesc.

O parte din elementele clericale a acestui cult au un trecut dubios pe care încearcă să și-l ascundă în spatele acestui cult creștin de rit vechi lipovenesc.

Printre aceștia se numără și următorii:

Mitropolitul Tihon Cacealchin, care este semnalat cu manifestări ostile la adresa Uniunii Sovietice și care întreține legături prin corespondență cu țările capitaliste

Chiril Ivanov, preot din Bărila, despre care există informații care sunt în curs de verificare că între 1940-1942 ar fi făcut spionaj contra Uniunii Sovietice și pentru care fapt ar fi fost condamnat de autoritățile sovietice la moarte.

Calinic Vidinei, preot din orașul Tulcea care de asemenea este semnalat cu manifestări ostile regimului.

Eftei Ilie din Brăila, fostul secretar al mitropolitului Tihon Cacealchin, care în anul 1949 a fost semnalat că a trecut clandestin granița în Jugoslavia trimis de mitropolitul Tihon Cacealchin, pentru a transcrie un manuscris. Materialul despre acest fapt al lui Eftei Ilie se află la dosarul de acțiune informativă a lui Tihon.

Așa cum am arătat mai sus, în cadrul acestei probleme există elemente dubioase care reprezintă interes pentru securitatea statului.

În acest scop ne-am propus ca, în conformitate cu directiva, să înființăm o evidență clară și deci premisele unei supravegheri organizate a elementelor dușmănoase și a obiectivelor din cadrul problemei cultului creștin de rit vechi lipovenesc.

Față de cele de mai sus, propunem să ne aprobați deschiderea dosarului de problemă în cadrul cultului de rit vechi lipovenesc.

Slt. de Securitate

Haram Neculai

Ministerul Securității Statului Galați

ACNSAS, fond Documentar Galați, dosar D4052, vol. 2, f. 1-2